

MAAILMAA MUUTTAMAAN

Globaalikasvatuksen työkirja järjestöille

Raportti 113

ISBN: 978-952-200-175-7 (nid.)

ISBN: 978-952-200-176-4 (pdf)

Julkaisija:

Kehitysyhteistyön palvelukeskus Keva ry

Toimitus:

Sanna Rekola (kirjoittaja), Matti Cantell,

Katja Hintikainen, Anna-Sofia Joro, Saara Simonen

Graafinen suunnittelu:

Anu Vironmäki

Paino:

Printpalvelut 2010

Kepan toimintaa tuetaan ulkoministeriön
kehitysyhteistyövaroista.

MAAILMAA MUUTTAMAAN

Gloaalikasvatuksen työkirja järjestöille

SISÄLLYSLUETTELO

ALKUSANAT	6
Kiitokset	7
1 MITÄ IHMEEN GLOBAALIKASVATUSTA?	8
Kohti muutosta	10
Tavoitteena kasvaminen kriittisyyteen	12
2 MITÄ GLOBAALIKASVATUS VOI OLLA?	14
Kouluyhteistyö	14
Tapahtumat	16
Kampanjat ja tempaukset	19
Taide ja kulttuuri	22
Sosiaalinen media	24
Globaalikasvatusmateriaali	26

3 GLOBAALIKASVATUSTA SUUNNITTELEMAAN

Tavoitteet	28
Kohderyhmä	32
Toimintatavat	34
Työnjako ja toimiva yhteistyö	38
Aikataulu	39
Kustannukset	42
Viestintä	44
Seuranta ja arviointi	48
LOPPUSANAT	52
Kepan palvelut globaalikasvatustoiminnan tukena	53
LINKKEJÄ JA LISÄLUKEMISTA	54

ALKUSANAT

Gloaalikasvatus on toimintaa, jolla pyritään ohjaamaan ihmisiä maailmanlaajuiseen yhteisvastuuseen. Gloaalikasvatusta toteuttavat useat eri tahot kouluista kuntiin ja kansalaisjärjestöihin. Tämän työkirjan tarkoituksena on innostaa uusia toimijoita mukaan globaalikasvatukseen ja antaa eväitä ja inspiraatiota oman toiminnan suunnitteluun. Se on suunnattu erityisesti niille, jotka aloittelevat toimintaansa globaalikasvatuksen parissa, mutta myös kokeneemmat voivat löytää ideoita toimintaansa.

Työkirjan tarkoitus on herätellä järjestöjä pohtimaan omaa rooliaan, tavoitteitaan ja toimintatapojaan globaalikasvatuksessa. Tavoitteemme on ollut luoda eräänlainen virikekirja, jonka avulla järjestöt ja muut toimijat voivat etsiä omaa tapaansa toimia globaalien oikeudenmukaisuuden edistämiseksi.

Työkirjan alussa pohditaan erilaisia lähestymistapoja globaalikasvatukseen ja globaaliin oppimiseen. Gloaalikasvatuksen toimintamuotoja ja teemoja havainnollistetaan tosielämän esimerkkien kautta: globaalikasvatusta voi tehdä monella tavalla ja lukuisista eri näkökulmista. Haluamme kannustaa keksimään luovia keinoja ihmisten innostamiseksi globaaliin vastuuseen. Toiminnan suunnittelussa vain mielikuvitus on rajana.

Työkirjan jälkimmäisessä osassa pureudutaan siihen, mitä globaalikasvatuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa kannattaa ottaa huomioon. Tehtävien ja kysymysten avulla rohkaissamme etsimään omalle järjestölle sopivia toimintatapoja.

Opas on julkaistu osana Kehitysyhteistyön palvelukeskuksen Kepa ry:n raporttisarjaa. Aikaisemmin julkaistut oppaat *Elämystarata, arvojana, murrelogan – 100 + 1 kikkaa ja niksiä järjestöjen viestien esiintuomiseksi yleisötapahtumissa* (2009) sekä *Fasilitaattorin työkirja – Menetelmiä sujuvaan ryhmätyöskentelyyn* (2009)

ovat myös hyödyllisiä apuvälineitä järjestön toiminnan suunnittelussa. Kaikkia oppaita voi tilata veloitusetta Kepasta osoitteesta **globaalikasvatus@kepa.fi**. Ne löytyvät myös verkosta osoitteesta **www.globaalikasvatus.fi**.

Kepa tarjoaa järjestöille myös muita globaalikasvatukseen liittyviä palveluita, joista kerrotaan työkirjan lopussa.

Tervetuloa käyttämään työkirjaa! Kyseessä on ensimmäinen painos ja otamme mielellämme vastaan palautetta ja kehittämisehdotuksia. Lähetä palautteesi vuoden 2011 loppuun mennessä osoitteeseen **globaalikasvatus@kepa.fi** ja osallistu Reilujen palkintojen arvontaan!

Kiitokset

Kiitokset kaikille työkirjan laatimiseen osallistuneille. Erityinen kiitos **Niko Humalistolle** Uusi Tuuli ry:stä, **Elina Lauttamäelle** Taksvärkki ry:stä sekä Kepan työntekijöille lukuisista hyvistä kommentteista ja ideoista.

Kiitos myös tuleville käyttäjille sekä kaikille uusille ja vanhoille globaalikasvattajille, joiden avulla maailma muuttuu paremmaksi paikaksi elää.

1 MITÄ IHMEEN GLOBAALIKASVATUSTA?

Tässä työkirjassa ymmärrämme globaalikasvatuksen laajasti maailmanlaajuiseen yhteisvastuuseen ohjaavana toimintana. Termi viittaa globaaleihin riippuvuussuhteisiin ja rakenteisiin, jotka aiheuttavat köyhyyttä ja ylläpitävät epätasa-arvoa Etelän ja Pohjoisen välillä. Laadukkaalla kehitysyhteistyöllä ja oikeudenmukaisuutta johdonmukaisesti edistävällä politiikalla voidaan saada aikaan merkittäviä muutoksia. Poliittiset päätökset eivät kuitenkaan tapahdu itsestään vaan aktiivisten kansalaisten myötävaikutuksella. Globaalikasvatus rohkaisee ihmisiä vaikuttamaan.

Jokapäiväisillä valinnoillamme voimme vaikuttaa paitsi lähiympäristöömme myös ihmisten elämän edellytyksiin kauempana. Globaalikasvatus pyrkii herättämään ihmisten kiinnostuksen globaaleihin kehityskysymyksiin ja kertoo mahdollisuuksista toimia globaalin oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen edistämiseksi.

Globaalikasvatusta ohjaavat arvot – ihmisoikeudet, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus – tulevat esille jo YK:n yleismaailmallisessa ihmisoikeuksien julistuksessa vuodelta 1948. Myös UNESCO on korostanut kansainvälisyyskasvatuksen merkitystä sekä yhteisiä koulutustavoitteita kansainvälisen ymmärryksen, rauhan ja ihmisoikeuksien opettamiseksi.

Suomessa globaalikasvatuksen kansallisia tavoitteita on määritelty muun muassa vuonna 2007 julkaistussa opetus- ja kulttuuriministeriön Kansainvälisyyskasvatus 2010 -ohjelmassa. Kansalaisjärjestöt ovat tärkeä yksittäinen toimijaryhmä, mutta globaalikasvatus kuuluu myös monien muiden yhteiskunnan toimijoiden tehtäviin. Esimerkiksi koulut, kunnat, seurakunnat, yritykset ja media ohjaavat ihmisiä vastuulliseen maailmankansalaisuuteen.

Globaalikasvatuksen tunnetuimpiin määritelmiin kuuluu Maastrichtin julistus, joka luotiin kansainvälisten järjestöjen konferenssissa vuonna 2002. Julistuksessa globaalikasvatus määriteltiin seuraavasti:

”Gloaalikasvatus on toimintaa, joka avaa ihmisten silmät ja mielen maailman todellisuudelle ja herättää heidät toimimaan kaikille kuuluvien ihmisoikeuksien sekä oikeudenmukaisemman ja tasa-arvoisemman maailman puolesta.”

Gloaalikasvatuksella on kuitenkin monia muitakin määritelmiä. Sitä käytetään usein synonyymina kansainvälisyys- ja kehityskasvatukselle sekä kasvatukselle kohti kestävää kehitystä. Kaikilla termeillä on vivahde-eronsa, mutta yhteistä niille on tavoite ohjata ihmiset kiinnostumaan ympäröivästä maailmasta ja toimimaan toisia ihmisiä ja ympäristöä kunnioittaen.

Kohti muutosta

Globaalikasvatuksen tavoitteena on muuttaa maailmaa oikeudenmukaisemmaksi ja tasa-arvoisemmaksi. Globaalien riippuvuussuhteiden maailmassa kansainvälisten kehitystavoitteiden saavuttaminen ei ole vain kehitysmaiden asia. Esimerkiksi globaali köyhyys on vahvasti riippuvaista tuotantotavoista ja maailman kaupan rakenteista. Meillä myytävät edulliset, kehitysmaissa valmistetut kulutustavarat edellyttävät halpatyövoiman käyttöä Etelessä. Samanaikaisesti tuotanto – ja sen mukana työpaikat – vähenevät Suomessa.

Köyhyys, konfliktit ja luonnonkatastrofit ajavat ihmisiä liikkeelle. Maahanmuutto ja pakolaisuus lisääntyvät ja synnyttävät yhteiskunnallista muutosta Suomessakin. Myös nämä ilmiöt tulee nähdä globaalissa viitekehyksessä seurauksena talouden rakenteista ja poliittisesta päätöksenteosta. Globaalia oikeudenmukaisuutta ei synny, elleivät yhteiskunnan kaikki toimijat päättäjistä yrityksiin ja yksittäisiin ihmisiin muuta arvojaan ja toimintatapaan myös Pohjoisessa. Yhteiskunnallisen muutoksen aikaansaaaminen on yhteinen ponnistus.

Globaalin ymmärryksen ja vastuun puuttuminen aiheuttaa vakavia ongelmia paitsi globaalissa mittakaavassa myös paikallisella tasolla. Rasismi, kulttuurien väliset yhteentörmäykset ja yleinen välinpitämättömyys lisääntyvät helposti, jos ihmiset eivät ymmärrä ilmiöiden taustalla vaikuttavia tekijöitä.

Globaalikasvatus pyrkii kasvattamaan ihmisistä aktiivisia maailmankansalaisia. Tämä tarkoittaa sitä, että ihmiset ymmärtävät omat roolinsa ja mahdollisuutensa vaikuttaa asioihin niin paikallisesti kuin globaalistikin. Ongelmien ja haasteiden edessä ei saa lannistua – niille voi ja pitää tehdä jotakin. Myös toimimatta jättäminen on valittu toimintatapa, jolla on seurauksensa.

Globaalikasvatus on tärkeää myös kansainvälisten kehitystavoitteiden näkökulmasta. Esimerkiksi YK:n vuosituhattavoitteiden toteutumisen kannalta on olennaista, että mahdollisimman moni haluaa toimia niiden edistämiseksi.

VUOSITUHATTAVOITTEET

YK:n yleiskokous hyväksyi syyskuussa 2000 vuosituhattajulistuksen. Julistus konkretisoitiin kahdeksaksi kehitystavoitteeksi, jotka on määrä saavuttaa vuoteen 2015 mennessä. Suomi on sitoutunut kehityspolitiikassaan vuosituhattavoitteiden päämääriin.

- Äärimmäisen nälän ja köyhyyden poistaminen.
- Peruskoulutuksen ulottaminen kaikille.
- Sukupuolten välisen tasa-arvon ja naisten aseman parantaminen.
- Lapsikuolleisuuden vähentäminen.
- Odottavien äitien terveyden parantaminen.
- Taistelu AIDSia, malariaa ja muita tauteja vastaan.
- Ympäristön kestävä kehityksen takaaminen.
- Globaalin kumppanuuden luominen kehitykselle.

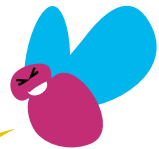
Tavoitteena kasvaminen kriittisyyteen

Globaalikasvatuksen lähtökohtana on kriittisyyteen kasvaminen. Sen sijaan että ihmisille tarjoiltaisiin totuuksia valmiiksi pureskeltuna, globaalikasvatuksessa heidät haastetaan itse pohtimaan ympäröivää maailmaa ja rooliaan osana globaalia yhteiskuntaa.

Kriittisen pedagogiikan perusteita mukaillen globaalikasvatus rohkaisee pohtimaan tiedon ja toimintatapojen alkuperiä ja taustoja. Tavoitteena on ymmärtää, miksi on tapana ajatella ja toimia tietyllä tavalla. Millaiset normit meitä ohjaavat? Tunnistamalla toimintaamme ja ajatteluamme ohjaavia tekijöitä voimme löytää keinoja edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja globaalia oikeudenmukaisuutta.

Kriittisen pedagogiikan näkemykset sopivat hyvin perustaksi globaalikasvatukseen. Vaikka globaalikasvatuksen kohderyhmät ja keinot ovat moninaisia, eikä perinteistä oppimisympäristöä aina ole, tavoitteena on haastaa ihmiset tarkastelemaan maailmaa kriittisesti. Globaalikasvatus tarjoaa uusia näkökulmia ja tietoa toisenlaisista toimintatavoista, mutta jättää silti valintojen tekemisen ihmisille itselleen.

Suosittelavaa luettavaa globaalikasvatuksen perusteista ja pedagogiikasta kiinnostuneille: *Global Education Guidelines. A Handbook for Educators to Understand and Implement Global Education.* (North-South Centre of the Council of Europe 2010) sekä **Paulo Freire:** *Sorrettujen pedagogiikka.* (Vastapaino 2005.)

KRIITTINEN PEDAGOGIIKKA

Kriittisen pedagogiikan isänä pidetään brasilialaista **Paulo Freireä** (1921–1997). Freire kritisoi vahvasti perinteistä opetusmuotoa, ”tallennusteoriaa”, jonka mukaan oppilas tallettaa muistiinsa asioita, joita opettaja sinne tuottaa. Freire kyseenalaisti opettajan roolin tiedon antajana ja oppilaan roolin sen passiivisena vastaanottajana ja lanseerasi tilalle aktiivisen oppimisen käsityksen. Kriittinen pedagogiikka korostaa oppilaan roolia aktiivisena toimijana. Opettajan ja oppilaan suhde ei ole hierarkkinen vaan keskusteleva.

Freiren mukaan opetustilanteen tarkoitus on johtaa kriittiseen ajatteluun, toimintaan ja muutokseen. Oppiminen merkitsee ongelman ymmärtämistä ratkaisuja etsimällä. Oppimisen päämääränä ei ole vain oppiminen vaan maailman muuttaminen paremmaksi paikaksi. Freiren ajattelussa haastetaan ajatus siitä, että koulutuksen tavoitteena olisi valmistaa ihminen selviämään muuttuvassa maailmassa. Freireläisittäin ajateltuna ihmisen ei tarvitse sopeutua ympäristössään tapahtuviin muutoksiin vaan hän voi itse muuttaa ympäristöään.

2 MITÄ GLOBAALIKASVATUS VOI OLLA?

Gloaalikasvatus pitää sisällään monenlaista toimintaa. Tempaukset, kampanjat, kouluvierailut, kilpailut, tapahtumat ja julkaisut ovat esimerkkejä keinoista omien viestien esilletuomiseksi. Keskeistä toimintatavan valinnassa on pohtia sitä, miten viestit parhaiten saavuttavat valitun kohderyhmän ja millaiseen toimintaan resurssit riittävät.

Tässä luvussa tutustumme erilaisiin esimerkkeihin siitä, mitä globaalikasvatus voi käytännössä olla. Se voi olla paljon muutaakin, ja toivommekin esimerkkien innostavan luovaan ideointiin. Tutustuminen toisten toimijoiden työhön on kannattavaa myös siksi, että siten voi välttää päällekkäisen työn ja toisaalta löytää mahdollisia yhteistyökumppaneita. Lisää tietoa siitä, mitä globaalikasvatus voi olla löytyy **Gloaalikasvatus.fi**-sivuston vinkkipankista, jonne on koottu järjestöjen globaalikasvatusmateriaaleja, -menetelmiä ja koulutuspalveluita.

Kouluyhteistyö

Järjestöjen kouluyhteistyöllä on monenlaisia muotoja. Järjestöt tekevät kouluvierailuja, tarjoavat opettajille koulutusta sekä tuottavat opetusmateriaaleja ja -menetelmiä. Laadukas kouluyhteistyö tukee opettajan työtä ja on opetussuunnitelmien tavoitteiden mukaista. Opettajat tarttuvat yhteistyötarjoukseen helpommin, jos se on suunnattu johonkin tiettyyn oppiaineeseen ja ikäryhmälle.

Esimerkki: Globaalin kuluttajan oppikirja ja ajokortti

Eettisen kaupan puolesta ry (aiemmin Reilun kaupan puolesta Repu ry) on järjestö, joka pyrkii edistämään reilua ja ekologisesti kestäväää maailmankauppaa. Vuonna 2010 järjestö toimitti yläkouluille ja toisen asteen oppilaitoksille suunnatun oppikirjan, joka käsittelee kuluttamisen vaikutuksia globaaleihin kehityksyymsymyksiin. Materiaaleihin kuuluvat oppikirjat nuorille sekä taustamateriaali opettajille. Tavoitteena on saada nuoret oivaltamaan, että omalla toiminnalla on mahdollista vaikuttaa kestävään kehitykseen. Oppikirjan tehtävät soveltuvat erityisesti maantiedon, biologian ja yhteiskuntaopin opetukseen.

Globaalin kuluttajan oppikirjaan kuuluu myös ajokortti, jonka oppilaat saavat suoritettuaan oppikirjan tehtävät. Ajokortti on haivaittu oppilaille mieluiseksi konkreettiseksi todistukseksi perhetyymisestä kestävään kuluttamiseen. Oppikirjoja on mahdollista käyttää myös ilman ajokortin suorittamista. Halutessaan koulut voivat kutsua järjestöstä kouluvierailijan pitämään oppituntia jostakin kirjan aiheesta.

Kouluilta saadussa palautteessa on kiiteltu *Globaalin kuluttajan oppikirjaa* materiaalina sen oppilaslähtöisyyden ja innostavien tehtävien vuoksi. Oppikirja on osa Globaalin kuluttajan ajokortti-hanketta, jossa Eettisen kaupan puolesta ry:llä on kumppaninaan muita järjestöjä ja opetusalan toimijoita.

► www.eetti.fi

LAADUKKAITA KOULUVIERAILUJA

Kouluyhteistyötä tekevät järjestöt ovat laatineet yhteistyössä oppaan *Kylässä koulussa – järjestöjen kouluvierailuopas kansainvälisyyskasvatukseen* (2008), jonka tarkoituksena on edistää globaalikasvatusta tekevien järjestöjen ja koulujen välistä yhteistyötä. Oppaan tarjoaman tiedon avulla järjestöt voivat suunnitella entistä laadukkaampia kouluvierailuja, joka vastaa koulujen tarpeisiin eettisesti ja asianmukaisesti. Opas ja sen tilausohjeet löytyvät osoitteesta www.gloaalikasvatus.fi/palvelut/tausta-aineisto.

Tapahtumat

Tapahtumat ovat oiva keino herättää keskustelua ja huomiota globaaleista kysymyksistä. Tapahtumat voivat olla suppealle kohderyhmälle suunnattuja keskustelutilaisuuksia tai isoja yleisötapahtumia, joihin saattavat löytää tiensä myös sellaiset ihmiset, joita globaaliasiat eivät aikaisemmin ole kiinnostaneet. Tapahtumien tarkoituksena voi olla keskustella syvällisesti valituista asioista tai yhtä hyvin nostaa keskusteluun uusia näkökulmia erilaisen ohjelman keinoin.

Erilaisiin tapahtumiin voi osallistua myös näytteilleasettajana. Messut, markkinat ja festivaalit ottavat näytteilleasettajiksi mielellään järjestöjä.

Esimerkki: Megapolis – kaupunkifestivaali

Dodo on suomalainen ympäristöjärjestö, joka tarkastelee ympäristöongelmia ja niiden yhteyksiä yhteiskunnallisiin ilmiöihin. Megapolis on Dodo ry:n vuosittain järjestämä kaupunkifestivaali, jossa pureudutaan ympäristöongelmiin kaupunkien näkökulmasta. Vuosittain tapahtumalle valitaan jokin teema, jonka kautta maailman kaupunkeja ja kestävästä kaupunkielämästä lähestytään. Megapolis koostuu pääseminaarista, johon kutsutaan puhujia niin Suomesta kuin maailmalta. Festivaalitunnelmaa luodaan ohjelmaa, tarjolla on erilaisia näyttelyitä, työpajoja sekä taideperformansseja ja musiikkiohjelmaa.

Megapoliksen tekijät ovat ylpeitä saadessaan paikalle riittävän monipuolisia ja kiinnostavia puhujia, joiden ansiosta seminaarisali täyttyy kuulijoista vuosi toisensa jälkeen. Yleisökin on uusitunut mukavasti eri vuosina. Pääasiassa tapahtuma on suunnattu kaupunkilaisille aikuisille, jotka etsivät keinoja elää hyvää elämää kuormittamatta ympäristöä kohtuuttomasti. Seminaari on tavoittanut satoja kiinnostuneita myös netin kautta. Ohjelmaa on voinut seurata verkossa livenä tai katsoa videotallenteen myöhemmin. Näin tapahtuma tavoittaa laajemman joukon ihmisiä eri puolilla Suomea.

Megapolis järjestetään vuosittain, mikä antaa järjestäjille mahdollisuuden kokeilla ja oppia joka vuosi uusia asioita. Esimerkiksi erilaisia viestintäkeinoja kokeilemalla on löytynyt tehokkaita tapoja mainostaa tapahtumaa. Seminaarin rakennetta on myös pyritty parantamaan vuosi vuodelta, jotta yleisön kiinnostus säilyisi koko ohjelman ajan. Tärkeintä on synnyttää positiivinen ja toiveikas ilmapiiri, joka välittyy myös yleisölle.

► www.dodo.org

Esimerkki: Hyviä lupauksia Mahdollisuuksien toreilla

Mahdollisuuksien torit ovat globaalista vastuusta kiinnostuneiden kansalaisjärjestöjen järjestämiä tapahtumia eri puolilla Suomea. Mahdollisuuksien tori -verkostoa tukee ja koordinoi Kepa, mutta paikalliset järjestöt vastaavat itse tapahtumien järjestämisestä.

Järjestöt ja muut paikalliset toimijat, jotka haluavat edistää globaalia yhteisvastuuta, voivat esitellä tapahtumassa toimintaansa ja järjestää ohjelmaa. Kehityskysymyksiä konkretisoidaan vuosittain valittavan teeman avulla. Tavoitteena on osoittaa, että jokainen voi vaikuttaa omilla teoillaan, ja että globaaleihin ongelmiin on olemassa paikallisiakin ratkaisuja.

Tapahtumien tavoitetta havainnollistaakseen myös Kepa järjestää toreille ohjelmaa. Vuonna 2008 ihmisiä innostettiin globaaliin yhteisvastuuseen Lupaus-kampanjan avulla. Osallistujia haastettiin tekemään hyviä lupauksia, joita olivat:

- ▶ Lupaan suosia reiluja tuotteita.
- ▶ Lupaan tukea kummilasta tai kehitysyhteistyöhanketta.
- ▶ Lupaan tutustua tässä tapahtumassa mukana oleviin järjestöihin ja etsiä sopivan tavan toimia.
- ▶ Lupaan kuluttaa harkiten. Käytän joukkoliikennettä, kävelen tai pyöräilen aina kun mahdollista.
- ▶ Lupaan seurata kansanedustajani toimintaa köyhyyden poistamiseksi maailmasta ja / tai liittyä globbareihin **www.globbarit.fi**.

Kevään ja kesän aikana Mahdollisuuksien toreilla kerättiin yhteensä lähes 900 lupautta. Kampanja näkyi Mahdollisuuksien toria koskevassa uutisoinnissa ja useilla paikkakunnilla paikalliset kuuluisuudet haastettiin mukaan lupaamaan.

- ▶ **www.mahdollisuuksientori.fi**

Lisää vinkkejä ohjelman järjestämiseen yleisötapahtumissa oppaasta *Elämysrata, arvojana, murrelogan – 100 + 1 kikkaa ja niksä järjestöjen viestien esilletuomiseksi yleisötapahtumissa.* (Kepa 2009.)

Kampanjat ja tempaukset

Kampanjoilla pyritään vaikuttamaan valitun kohderyhmän toimintaan tietyn aikaraamin puitteissa. Kampanjalla on alku, loppu ja konkreettinen tavoite.

Kampanjatoimintaa on monenlaista, tiedotuskampanjoista poliittiseen vaikuttamiseen. Ydinpyrkimyksenä on lisätä kohderyhmän tietoja jostakin asiasta ja vaikuttaa ryhmän toimintatapoihin.

Esimerkki: Lumiukot ilmastonmuutosta vastaan

Lumiukot ja -akat nousevat vuosittain kevättalvella vastustamaan ilmaston lämpenemistä ja vaatimaan toimia sen torjumiseksi. Ilmastonmuutos uhkaa paitsi lumiukkoja, myös hyvää elämää maapallolla. Viime vuosina lumiukot ovat vaatineet Suomea kantamaan oman ilmastovastuunsa ilmastolain ja vuosittaisten päästövähennysten avulla.

Lumiukkotempaus sai alkunsa vuonna 2005 Mikkelistä, missä paikalliset lukiolaiset halusivat muistuttaa, että ilmastonmuutoksen torjunnalla on kiire. Maan ystävien luotsaamaan tempaukseen on Suomessa osallistuttu noin 20 paikkakunnalla, ja lumiukot

ovat saavuttaneet myös kansainvälistä suosiota. Lumiukkotempauksiin voi osallistua kuka tahansa. Mieltään osoittavan lumiukon voi rakentaa esimerkiksi kotipihalle tai puistoon. Tempauksen voi järjestää myös koulussa, päiväkodissa tai työpaikalla.

Maan ystävät on kansainvälinen ympäristöjärjestöjen verkosto, joka toimii ympäristönsuojelun, demokratian, ihmisoikeuksien ja tasa-arvon edistämiseksi.

- ▶ www.maanystavat.fi
- ▶ ilmasto@maanystavat.fi

Esimerkki: Utajärvi – Suomen ensimmäinen Reilu kunta

Reilun kaupan kaupunki -kampanja on hyvä esimerkki siitä, kuinka kuntalaisten into ja aktiivisuus voivat vaikuttaa kunnan toimintaan. Ensimmäinen Reilun kunnan arvonimi myönnettiin vuonna 2004 pienelle Pohjois-Suomessa sijaitsevalle Utajärven kunnalle.

Utajärvellä Reilu kunta -hanke sai alkunsa kirjastossa järjestetystä näyttelystä, jonka aiheena oli Venezuela ja Reilun kaupan kahvi. Näyttelyn järjestäjien mielessä virisi ajatus Reilun kaupan haastekampanjasta kunnan yrityksille. Seurakunnan lähetyssihteerin aloitteesta syntyneeseen Reilun kaupan huhtikuu -kampanjaan saatiin mukaan lukuisia kunnan yrityksiä ja kuntalaisia.

Utajärveläiset ovat kokeneet, että Reilun kaupan asiaa on ollut helppo edistää pienessä maaseutukunnassa, jossa viesti kulkee tuttujen ihmisten kautta. Kun omat juuret ovat maataloudessa, on mahdollista samaistua kaukasiinkin viljelijöihin.

Onnistuneen kampanjan ansiosta Utajärven kunnanhallitus teki päätöksen, että kunta siirtyy pysyvästi käyttämään Reilun kaupan tuotteita vieraskahvituksessaan. Käytännössä Reilu kunta -arvonimi tarkoittaa, että Utajärven kunta ja seurakunta käyttävät

Reilun kaupan tuotteita omissa tiloissaan ja tapahtumissaan sekä edistävät aktiivisesti Reilun kaupan tuotteiden käyttöä ruokapalvelussaan ja kunnan alueella. Myös useat kunnan yritykset ovat sitoutuneet käyttämään Reilun kaupan tuotteita. Lisäksi kunnassa on Reilun kaupan tiedotuspiste ja kaksi kertaa vuodessa järjestetään aiheeseen liittyvät Reilun kaupan viikot. Kampanjan seurauksena Reilun kaupan tuotteista on tullut pysyvä osa Utajärven kunnan ja kuntalaisten kuluttamista.

► www.reilukauppa.fi

VINKKEJÄ POLIITTISEEN VAIKUTTAMISEEN

Mikäli poliittinen vaikuttaminen kiinnostaa, Eettisen kaupan puolesta ry, Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa ry sekä Kehitysyhteistyöjärjestöjen EU-yhdistys Kehys ry ovat julkaisseet vaikuttamisoppaiden sarjan.

- *Vaikuta! – kunnissa ja kaupungeissa* (2008) on Eettisen kaupan puolesta ry:n toimittama opas paikallisvaikuttamiseen.
- *Vaikuta! – Suomen politiikkaan* (2009) on Kepan toimittama opas poliittiseen vaikuttamiseen Suomessa.
- *Vaikuta! – Euroopan unionissa* (2009) on Kehys ry:n opas Eurooppa-tason vaikuttamistyöhön.

Oppaat ja niiden tilausohjeet löytyvät järjestöjen omilta verkkosivuilta.

Taide ja kulttuuri

Taide ja kulttuuri ovat hyviä keinoja ihmisten kiinnostuksen herättämiseksi globaaleihin asioihin. Kynnys osallistua on yleensä matala ja kulttuuririennot saattavat kiinnostaa myös sellaisia kohderyhmiä, jotka eivät ole ennalta kiinnostuneita globaaleista kysymyksistä. Taide ja kulttuuri tarjoavat elämyksiä ja herättävät tunteita. Kokemuksesta voi jäädä ihmiseen kipinä, joka aktivoi myöhemmin muuhunkin toimintaan globaalien oikeudenmukaisuuden edistämiseksi.

Esimerkki: Pata, sandaali, virkattu telttä – ääniä ja kaikuja pakolaisten elämästä

Ihmisten koskettamiseen on monia keinoja. Perinteisesti itse tekemisen ja ihmisten oman osallistumisen hyödyntäminen ovat olleet suosittuja globaalien vastuun eteenpäin viemisessä.

Kuinka pakolaisten elämä ja tarinat tulevat helposti lähestyttäväksi? Kysymystä pohtii osana Turun kulttuuripääkaupunkivuotta 2011 toteutettava Pata, sandaali, virkattu telttä -hanke, joka käsittelee globaaleja kehityskysymyksiä taiteen ja kulttuurin avulla.

Yhteisöllinen taidekokonaisuus kutsuu yhteen erilaisia ihmisiä kokemaan pakolaisuuden kysymyksiä Suomessa. Pakolaisuutta käsittelevä tilateosten sarja muodostuu tuhansista pakolaisleireiltä kerätyistä esineistä – käsitöistä, kattiloista ja muovisandaaleista sekä niiden omistajien elämäntarinoista.

Hankkeen toteuttaa Shiffa ry lukuisten yhteistyökumppaneidensa kanssa. Hankkeen lähestymistapa on osallistava ja yhteisöllinen. Turussa vietetyn kulttuuripääkaupunkivuoden jälkeen teokset jatkavat matkaansa eri puolille Suomea.

Teoksen osat:

Pata – soiva installaatio

Teos rakentuu sadoista padoista, kattiloista ja keittiövälineistä, joita on käytetty pakolaisleireillä. Esineistä rakennetaan pyörien päällä liikkuva soitin, jota soitetään eri tapahtumissa.

Sandaali – polkujen installaatio

Satojen pakolaisilta kerättyjen sandaaliparien avulla toteutettu sandaalien ketju, josta muodostuvat polut ilmestyvät yllättäen eri puolille kaupunkitilaa. Sandaalit kertovat entisten omistajiensa pitkästä matkasta iloineen ja suruineen.

Virkattu telta – tilkkujen installaatio

Kookas telta kootaan pakolaisnaisten virkkaamista, kutomista ja kirjaamista tilkuista. Telta pystytetään julkisille paikoille ja siellä järjestetään työpajoja ja tapaamisia.

► www.shiffa.org

► potssandalstent.info

Sosiaalinen media: globaalikasvatusta verkossa

Sosiaalinen media on verkkoympäristö, jossa jokaisella käyttäjällä on mahdollisuus olla aktiivinen viestijä. Sosiaalinen media on parhaimmillaan oiva globaalikasvatuksen väline. Tieto leviää nopeasti laajoille ryhmille, mikäli se puhuttelee sosiaalisen median käyttäjiä. Sosiaalinen media tarjoaa lukemattomia ilmaisia mahdollisuuksia kertoa omasta toiminnasta. Viestit kannattaa muokata huolella, jotta ne ylittävät tietotulvassa seikkailevan yleisön uutiskynnyksen.

Esimerkki: Lusikkaliike osana Kirkon Ulkomaanavun Tekoja-kampanjaa

”Kalajärven kappelilla odottaa lusikka ottajaansa – on hienosti naamioituna etikettinsä väriseen seuraan sisäänkäynnin edustalla!”

”Ähtärin eläintarhan parkkipaikalla on lämmitystolpan luona lusikka, joka odottaa löytäjänsä.”

”Löysiköhän kukaan Tyrvään kirkon muuriin taannoin piilottaamani lusikkaa?”

”Hei! Eilen kauhajokinen lusikka seikkaili Kuortaneen urheilupuiston päärakennuksen naisten pukuhuoneeseen. Onkohan kukaan löytänyt?”

Kirkon Ulkomaanavun kaksivuotinen Tekoja-kampanja pureutuu kehitysmaiden ruokaturvaan teemalla Nälkä. Paha pala purtavaksi? Kyseessä on vaikuttamiskampanja, jonka tarkoitus oli herättää ihmiset huomaamaan maailman nälänhätä ja saada heidät toimimaan ruokaturvan puolesta. Kampanjan aikana ruokaturvaa käsitellään muun muassa ilmastonmuutoksen, humanitaarisen avun ja ravitsemuksen näkökulmasta. Ruokaturvaan vaikuttaa myös mm. kauppapolitiikka ja sukupuoli.

Kampanjan symbolina toimi rikki purtu lusikka, jonka innoittamana kampanjan tueksi kehitettiin ihmisiä haastava ja aktivoiva toimintatapa: Lusikkaliike.

Lusikkaliike jätti lusikoita ihmisten löydettäväksi ympäri Suomea 23. elokuuta 2010 lähtien. Lusikoiden löytäjiä kannustettiin piilottamaan lusikka uudestaan ja antamaan piilopaikasta vinkkejä Lusikkaliikkeen Facebook-sivustolla. Vinkkien lisäksi Facebook-sivusto antoi tietoa kampanjan aiheesta ja haastoi fanit keskusteluun. Lusikkaliikkeessä oli mukana myös Radio SuomiPOP, joka kolmen viikon ajan seurasi lusikoiden liikettä ja haastoi julkisuuden henkilöitä mukaan tekoihin ruokaturvan puolesta. Tavoitteena oli tavoittaa mahdollisimman moni suomalainen ja muistuttaa maailman noin miljardista nälkää näkevästä ihmisestä.

Lusikkaliikkeestä kasvoi ilmiö. Lusikoihin kiinnitettäviä kampanjatarroja tilattiin ahkerasti kiinnitettäväksi omiin lusikoihin, vinkkejä sateli kattavasti ympäri Suomen, Facebook-fanisivu keräsi yli 3500 fania ja kampanjan päätyttyä lusikoita oli liikkeellä jopa 12997 kappaletta.

- ▶ www.facebook.com/lusikkaliike
- ▶ www.kua.fi/fi/tyomme/vaikuttamistyo/kampanjat/tekoja

Globaalikasvatusmateriaali

Globaalikasvatusmateriaalit tarjoavat konkreettisen keinon edistää globaalia oppimista. Materiaaleja voi suunnata erilaisille kohderyhmille. Niillä voi esimerkiksi helpottaa opettajien ja kasvattajien työtä.

Pelit ovat yksi esimerkki materiaaleista, joilla myös lapset ja nuoret saadaan innostumaan globaalin vastuun kysymyksistä. Pelit toimivat paitsi formaalin opetuksen ympäristöissä, kuten kouluissa ja oppilaitoksissa myös nuorisotaloilla, illanvietoissa tai tapahtumissa.

Esimerkki: Ihmisoikeuspeli ohjaa yhdenvertaisuuteen

Ihmisoikeuspeli on Ihmisoikeusliiton, Suomen YK-liiton, Amnestyn Suomen osaston, Naisasialiitto Unionin ja Maailma.netin yhteistyön tuloksena syntynyt ihmisoikeuksia käsittelevä lautapeli, joka tarjoaa tietoa ihmisoikeuksista ja niiden toteutumisesta eri puolilla maailmaa.

Pelin kantavana teemana on yhdenvertaisuus ja kaikenlaisen syrjinnän poistaminen. Pelin tavoitteena on haastaa pelaajat pohtimaan omia asenteitaan, toimintatapojaan ja valintojensa vaikutuksia. Peli ohjaa rauhanomaiseen konfliktienratkaisuun ja antaa ideoita, joiden avulla jokainen voi osaltaan vaikuttaa ihmisoikeuksien toteutumiseen.

Pelin ensisijainen kohderyhmä ovat nuoret, mutta haastavuudessaan se sopii myös aikuisille. Peli soveltuu myös alakouluikäisille. Peliä voi pelata kouluissa, kerhoissa, leireillä, työpaikoilla, illanistujaisissa ja niin edelleen. Peli rakentuu tietovisakysymyksistä, asenteita avaavista haastetehtävistä ja toimintaa vaativista harjoituksista.

Ihmisoikeuspelejä julkaistiin vuonna 2007. Pelin suunnitteli ja toteutti vapaaehtoinen kasvatusalan ammattilaisista koottu työryhmä yhteistyössä järjestöjen kanssa. Vuodesta 2009 alkaen peli on ollut verkossa, jossa pelaaminen onnistuu myös ruotsiksi.

► www.ihmisoikeuspelejä.fi

3 GLOBAALIKASVATUSTA SUUNNITTELEMAAN

Tavoitteet

Järjestön tai toimintaryhmän perustamisen taustalla on useimmiten yhteiskunnallinen tarve tai halu vaikuttaa asioihin. Sama lähtökohta toimii myös globaalikasvatustoiminnan perustana. Mistä asioista ihmisten pitäisi tietää lisää? Millaiseen toimintaan tai tekoihin haluatte ihmisiä innostaa?

Suunnittelun aluksi voi olla hyödyllistä pohtia yhdessä järjestön globaalikasvatustoiminnan päämäärä, eli muutos, joka toiminnalla halutaan saada aikaan. Jos toimintaa suunnittelee virallinen yhdistys, on globaalikasvatustoiminta hyvä linkittää yhdistyksen missioon, eli siihen miksi yhdistys on alun perin perustettu ja miksi se on olemassa. Näin toiminta istuu yhdistyksen perustehtävään ja kaikki jäsenet voivat kokea toiminnan omakseen.

Toimintaan tarvitaan päämäärän lisäksi tarkempia tavoitteita, joiden avulla tavoiteltavaan tilanteeseen päästään. Tavoitteena ei voi olla toiminta sinänsä vaan se, millaisiin tuloksiin ja vaikutuksiin sillä pyritään. Konkreettiset tavoitteet luovat pohjan käytännön toiminnan suunnittelulle.

Järjestötoimijoiden helmasynti on asettaa omalle toiminnalleen liian suuret tavoitteet: haluamme muuttaa koko maailman kerralla. Suuret tavoitteet, kuten köyhyyden poistaminen maailmasta tai suomalaisten kulutustottumusten muuttaminen ovat jaloja päämääriä, mutta liian suuria yhden toimijan toteutettavaksi. Toiminnan tavoitteena voi olla esimerkiksi kohderyhmän x

tiedottaminen Reilusta kaupasta tai lasten oikeuksista ja omista vaikutusmahdollisuuksista. Mikäli toiminnan tavoite on liian suuri, sitä ei ikinä saavuteta ja tuloksena on jatkuva epäonnistumisen tunne. Etsikää järjestöllenne sopivia tavoitteita ongelma- ja tavoitepuun avulla. Mallit löytyvät seuraavalta aukeamalta.

HYVÄT TAVOITTEET OVAT:

- selkeitä
- konkreettisia
- saavutettavissa olevia
- mitattavia
- yhteisesti sovittuja

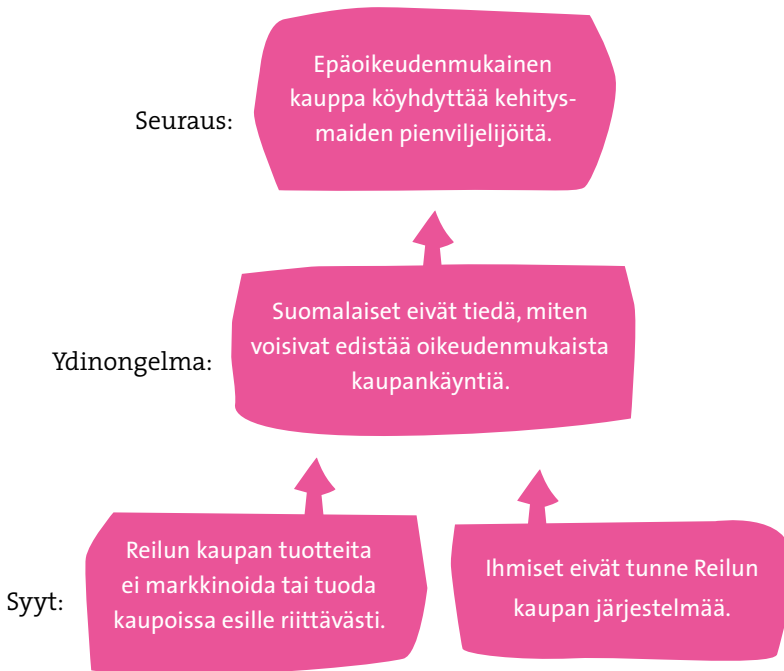
Tavoitteiden määrittelyssä ja toiminnan ideoinnissa voi hyödyntää erilaisia menetelmiä. *Fasilitaattorin työkirja – Menetelmiä sujuvaan ryhmätyöskentelyyn* (Kepa 2009) tarjoaa useita hyviä ja helppokäyttöisiä työkaluja toiminnan ideointiin ja suunnitteluun.

TEHTÄVÄ: ONGELMAPUU JA TAVOITEPUU

Ongelmapuu auttaa selvittämään, mihin globaalikasvatuksella halutaan vaikuttaa. Ongelmapuun rungon ydinongelmaksi asetetaan havaittu ongelma tai haaste. Puun juuria ovat ne asiat, jotka vaikuttavat ongelman syntyyn tai aiheuttavat sen. Latvukseen voi erotella asioita, jotka ongelmasta seuraavat.

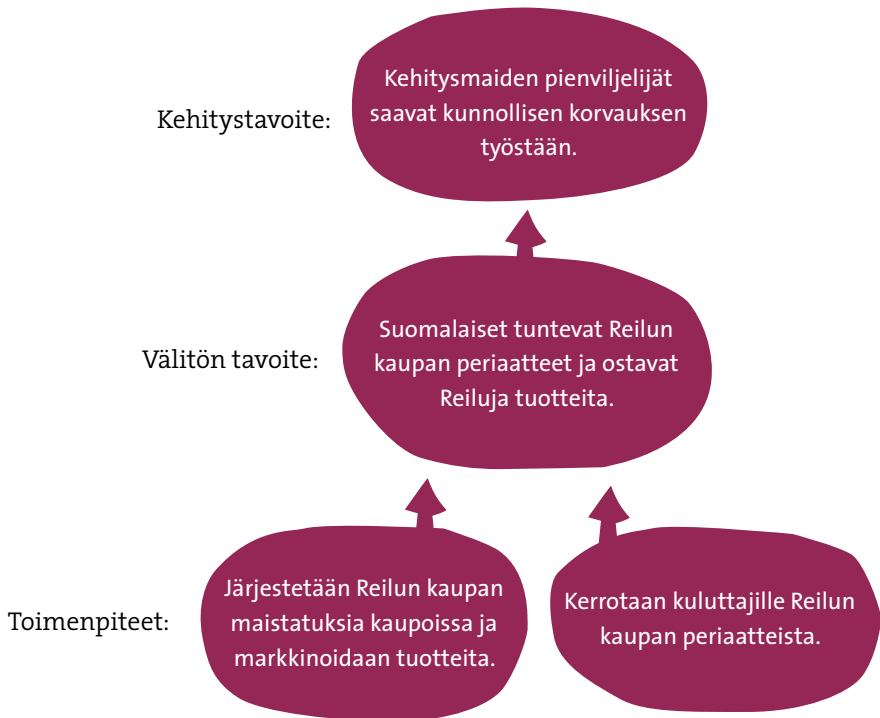
Ongelmapuu antaa kokonaiskuvan vallitsevasta tilanteesta. Se avaa asioiden välisiä syy–seuraus-suhteita ja auttaa löytämään konkreettisen ongelman tai haasteen, johon toiminnalla vastaan.

Esimerkki ongelmapuusta:

Tavoitepuu rakennetaan ongelmapuun pohjalta. Ongelmat muunnetaan tavoitteiksi tai tavoitelluiksi tilanteiksi. Tavoitepuun runkoon kirjataan ongelman vastakohta eli tila, jota tavoitellaan. Juuriksi sijoitetaan toimenpiteet, joita tavoitteen saavuttaminen edellyttää. Latvukseen voidaan kirjoittaa asioita, joita tavoiteltu tilanne saa aikaan.

Esimerkki tavoitepuusta:

Kohderyhmä

Kohderyhmä on se ihmisjoukko, johon vaikuttamalla toiminnan tavoite toteutuu. Kohderyhmään kuuluvia ihmisiä yhdistää jokin tietty tekijä, jonka ansiosta ihmisistä voidaan puhua ryhmänä. Kohderyhmä on aktiivinen joukko toimijoita, joiden asenteisiin ja toimintatapoihin globaalikasvatuksella halutaan vaikuttaa.

Globaalikasvatuksen kohderyhmiä voivat olla lapset, nuoret, aikuiset, eläkeläiset, isovanhemmat, jonkun tietyn ammattikunnan edustajat, päättäjät, yritykset, seurakunnat, kuluttajat... käytännössä mitkä tahansa toimijat ja toimijaryhmät.

Kohderyhmän valinta vaikuttaa merkittävästi toiminnan muuhun suunnitteluun. On valittava oikeat toimintatavat ja -paikat sekä viestintäkeinot ja -kanavat. Kohderyhmän tunteminen edistää olennaisesti toiminnan onnistumista. Missä kohderyhmä liikkuu? Mikä kohderyhmää kiinnostaa? Millainen toiminta saa kohderyhmän innostumaan? Miksi he kiinnostuisivat juuri teidän asiastanne?

Perinteisissä kohderyhmäanalyyseissa kehoitetaan huomioidaan kohderyhmän tarpeet ja toiveet sekä se, millainen kohderyhmän tietämyksen taso käsiteltävästä asiasta on. Toiminta on tuloksellisempaa, kun kohderyhmän ominaisuudet on huomioitu.

Toiminnan suunnittelemisessa kannattaa myös miettiä kohderyhmän kokoa. Kuten tavoitteiden asettamisessa myös kohderyhmän koon määrittämisessä kannattaa olla realistinen. Kuinka suuren ihmisjoukon tavoittaminen on mahdollista? Miten? Kun tavoite on tässäkin suhteessa kyllin konkreettinen ja toteutettavissa oleva, sen saavuttaminen on mahdollista. Arvio on tärkeä tehdä myös mahdollisten materiaalien, tilojen ja tarjoilujen mitoittamiseksi. Pohtikaa, mikä on teidän viesteillenne olennainen kohderyhmä ja tutustukaa siihen kohderyhmäanalyysin avulla.

TEHTÄVÄ: KOHDERYHMÄANALYYSI

- ▶ Kartoittakaa kohderyhmän ikä, sukupuoli, asuinpaikka, ammatti jne.
- ▶ Mitä tiedätte kohderyhmän ennakoasenteista suhteessa ajamaanne asiaan?
- ▶ Millaisia tarpeita tai toiveita kohderyhmällä on asiaanne liittyen? Millaisia tarpeita ja toiveita voitte toiminnallanne tyydyttää?
- ▶ Minkälaista tietoa kohderyhmä haluaa tai pystyy vastaanottamaan? Millaiset ovat kohderyhmän tiedolliset ja taidolliset valmiudet?
- ▶ Mitä kohderyhmä tietää teistä etukäteen ja mitä se teiltä odottaa?

Toimintatavat

Kohderyhmän määrittelyn jälkeen on aika etsiä oikeita toimintatapoja. Millaisella toiminnalla saavutatte kohderyhmän? Löytyykö teiltä tarvittavaa osaamista, vai onko aika etsiä yhteistyökumppaneita? Olisiko tarjolla tarvittavaa koulutusta?

Globaalikasvatusta voidaan tehdä lukuisin eri tavoin. Oikean toimintatavan valitsemisessa auttaa kohderyhmän pitäminen kirkkaana mielessä. Mikä on juuri heidän kannaltaan toimivin vaihtoehto?

Toiminnan sisältöjen ja toteutuksen ideointiin on hyvä käyttää aikaa. Huolellinen suunnittelu maksaa itsensä takaisin, sillä ilman sitä tavoitteiden toteutuminen voi jäädä puolitiehen.

Toimintatapaa suunniteltaessa on hyvä kartoittaa, ovatko muut toimijat tehneet vastaavaa. Tämä on hyödyllistä kahdesta syystä: samaa asiaa ei kannata tehdä toistamiseen, mutta muiden toiminnasta voi myös oppia. Parhaimmillaan tutustuminen toisiin toimijoihin voi viedä suunnittelun aivan uusiin ulottuvuuksiin ja ideat kehittyvät. Tutustuminen voi olla myös sysäys hedelmälliseen yhteistyöhön.

Toimintatapojen valinnassa auttaa järjestön voimavarojen ja asiantuntijuuden kartoittaminen. Sen voi tehdä esimerkiksi seuraavalla aukeamalla olevaa tehtävää hyödyntäen.

YKSIN VAI YHDESSÄ?

Onko yhteistyö voimaa vai lisääkö se vain työtä ja vaivaa? Koordinaatio vie voimavaroja, mutta mikäli yhteistyö on hyvin suunniteltua ja työnjako selvä, voidaan yhteistyöllä päästä erinomaisiin tuloksiin.

Nuorten Akatemia, Maailman sarjakuvat, Maan ystävät ja Eettisen kaupan puolesta ry (aiemmin Reilun kaupan puolesta Repu ry) toteuttivat vuosina 2009–2010 yhteistyössä Maailman kuvat-hankkeen, jossa hyödynnettiin yhteistyössä mukana olevien järjestöjen asiantuntijuutta onnistuneesti. Hankkeen tavoitteena oli järjestää nuorille sarjakuvatyöpajoja, joissa nuoret tekivät sarjakuvia heitä kiinnostavista globalisaatiokysymyksistä.

Sarjakuviin kasvatusvälineenä erikoistunut Maailman Sarjakuvat, nuorten toimintaa tukeva Nuorten akatemia sekä globalisaation eri ulottuvuuksiin erikoistuneet Eettisen kaupan puolesta ry, Maan ystävät ja Changemaker saivat aikaan erinomaisen hankkeen, jonka toteuttamiseen minkään järjestön rahkeet eivät yksin olisi riittäneet.

Hankkeessa toteutettiin 131 sarjakuvatyöpajaa yläkouluissa, lukioissa, ammattioppilaitoksissa ja nuorten vapaa-ajan ympäristössä. Hankkeen kautta tavoitettiin yhteensä noin 2136 nuorta. Mukana olleet järjestöt olivat tyytyväisiä hankkeen menestykseen ja järjestöjen väliseen yhteistyöhön.

► www.nuortenakatemia.fi/Opettajalle/Materiaalit/Menetelmat/Sarjakuva

---

TEHTÄVÄ: JÄRJESTÖN VOIMAVARAKARTOITUS

Järjestön voimavarakartan avulla voitte tunnistaa usein näkymättömäksi jääviä voimavaroja. Karttoitus auttaa valitsemaan sellaisia toimintatapoja, joihin voimavaranne riittävät.

Kirjatkaa karttaan järjestönne ominaisuudet:

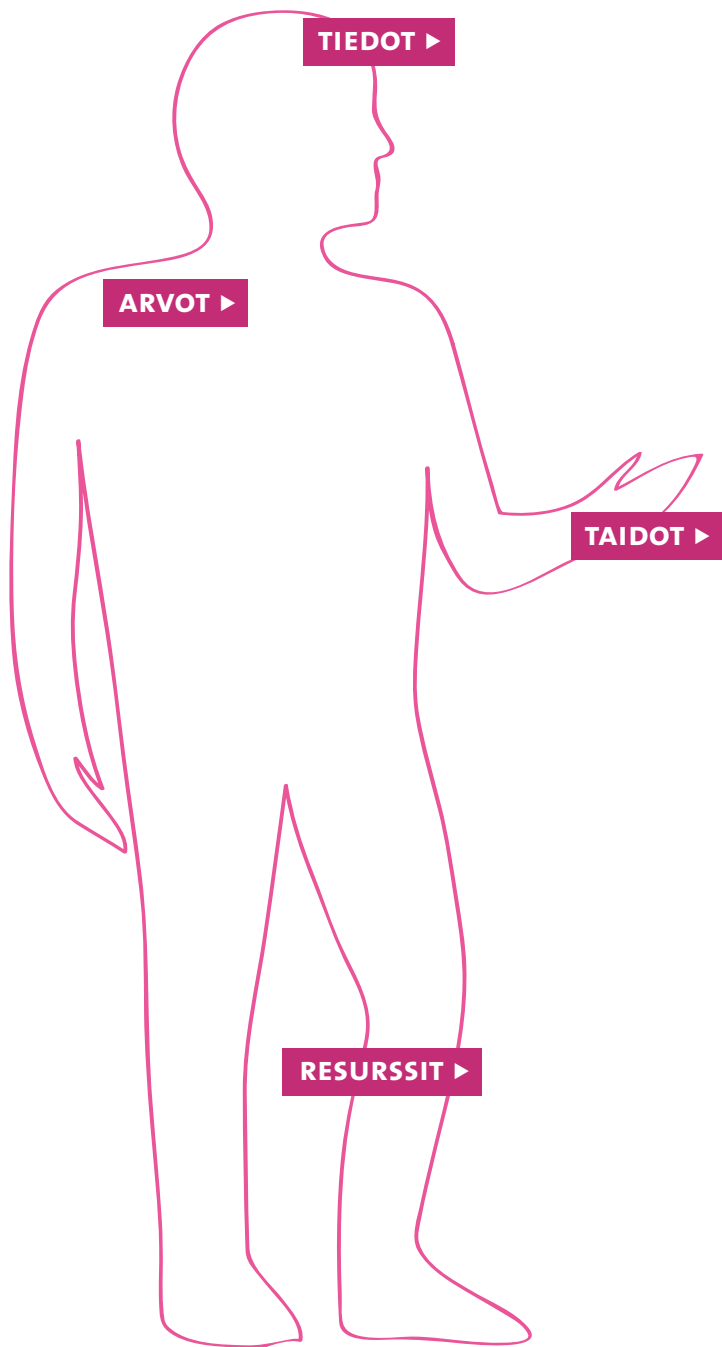
Pää: asioita, joista järjestöllänne on osaamista ja asiantuntijuutta.

Sydän: toiminnan tarkoitus tai arvot, joita haluatte edistää.

Kädet: taitoja, joita mukana olevilla ihmisillä on.

Jalat: toiminnan resurssit, esimerkiksi aika, ihmiset, raha ja yhteistyökumppanit.

Työnjako ja toimiva yhteistyö

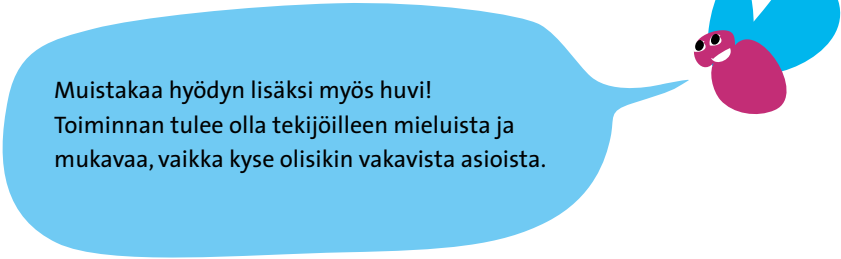
Liian usein järjestötoiminnassa ajaututaan tilanteeseen, jossa intoa toiminnan suunnitteluun kyllä löytyy, mutta toteuttamisvaiheessa ihmiset katoavat muihin kiireisiin. Jotta käytännön toteutus ei kaatuisi yhden ihmisen harteille, on tehtävien yksilöiminen ja vastuiden jakaminen tärkeää jo suunnitteluvaiheessa.

Yksinkertaisimmillaan työnjaon välineeksi sopii tehtävälista, jossa tehtävät on eritelty. Vastuuhenkilön voi nimetä kullekin tehtävälle erikseen. Mukana on usein monenlaisia ihmisiä, joilla on erilaisia taitoja ja osaamista. Tämä kannattaa ottaa huomioon toiminnan suunnittelussa. Ellette tunne toisianne kovin hyvin, kannattaa tutustumiseen ja osaamisen tunnistamiseen käyttää aikaa. Oman ja toisten asiantuntijuuden arvostaminen pitää ryhmän yhteishenkeä yllä ja vie kohti tuloksellisempia tuloksia.

Puuttuvan osaamisen haikailuun on turha käyttää liiaksi aikaa. Osaamista on usein mahdollista saada ulkopuolelta, esimerkiksi yhteistyökumppaneilta. On myös hyvä muistaa, ettei kannata kurkotella kuita. Valitsemalla sellaiset toimintatavat ja tavoitteet, johon ryhmän osaaminen ja asiantuntemus riittää, päästään yleensä hyviin lopputuloksiin.

Toimintaa suunniteltaessa on tärkeää huomioida kaikkien osapuolten mielipiteet, ehdotukset ja innostus, erityisesti jos kyse on vapaaehtoistoiminnasta. Suunnitteluun osallistuminen sitouttaa ja saa toiminnan tuntumaan omalta.

Toiminnan eri vaiheissa on myös tärkeää viestiä avoimesti siitä, mitä on sovittu, tehty tai päätetty jättää tekemättä. Riittäväällä tiedonkululla kaikki pysyvät tietoisina siitä, missä mennään ja voivat suunnitella oman osuutensa tekemisen sen mukaan. Myös yhteistyökumppaneita on syytä tiedottaa kaikista olennaisista muutoksista ja suunnitelmista. Näin vältetään pettymyksiltä ja turhilta odotuksilta – parhaimmillaan jopa turhilta kuluilta.

Muistakaa hyödyn lisäksi myös huii!
Toiminnan tulee olla tekijöilleen mieluista ja mukavaa, vaikka kyse olisikin vakavista asioista.

Aikataulu

Toiminnan tapojen valitsemisen jälkeen on toteuttamiselle hyvä luoda aikataulu. Yhteisesti sovitun aikataulun avulla kaikki mukana olevat henkilöt voivat sitoutua toimintaan ja hoitaa oman osuutensa aikataulun mukaisesti. Toiminnan luonteesta riippuen toteuttamiseen saattaa liittyä myös ulkopuolisia tahoja, joiden kanssa on asioitava ajoissa. Esimerkiksi erilaiset viranomaisille jätettävien lupahakemusten ja ilmoitusten käsittely voi viedä aikaa.

Aikataulusta on hyvä tehdä mahdollisimman seikkaperäinen. Tehtävät kannattaa esimerkiksi kirjata listaksi, johon liitetään tehtävän toteuttamisen määräaika sekä vastuussa olevat henkilöt. Näin varmistetaan, että asiat tulee tehtyä ajoissa. Toteuttamisesta vastaavan ryhmän säännölliset tapaamiset varmistavat, että asiat etenevät ajoissa ja että kukin on onnistunut tekemään oman osuutensa.

Globalikasvatuksessa, kuten monessa muussakin toiminnassa, oikea ajoitus on olennainen asia. Ajoituksenkin suunnittelussa kohderyhmän tunteminen auttaa. Esimerkiksi poliittisessa vaikuttamistyössä ajoitus on usein ratkaiseva tekijä.

HYVÄT KORTIT KIERTÄMÄÄN – HYVISSÄ AJOIN

Meille on jaettu hyvät kortit – laita hyvä kiertämään! Globbarien korttikampanja kerää suomalaisten terveisiä kansanedustajille paremman maailman puolesta. Korttiterveisillään kansalaiset voivat viestittää kansanedustajille, että kehitysmaiden ihmisten elinoloihin ja maailman oikeudenmukaisuuteen on kiinnitettävä huomiota.

Kortteja on kerätty vuoden 2010 keväästä saakka yleisötilaisuuksissa ympäri Suomea. Kohteena ovat keväällä 2011 valittavat kansanedustajat, joille kansalaisten kortit ojennetaan massaglobbaustapahtumassa toukokuussa 2011. Kampanja aloitettiin hyvässä ajoin, jotta kortteja ehditään saada kasaan vaikuttava määrä ennen h-hetkeä.

Globbarit ovat kehitysasioista kiinnostuneita aktiivisia kansalaisia, jotka pyrkivät vaikuttamaan kansalaismielipiteeseen ja eduskuntaan erilaisten tempausten, tiedotustyön ja kansanedustajayhteyksien avulla. Globbariverkosta koordinoi Kepa.

► www.globbarit.fi/tempaukset/hyvät_kortit

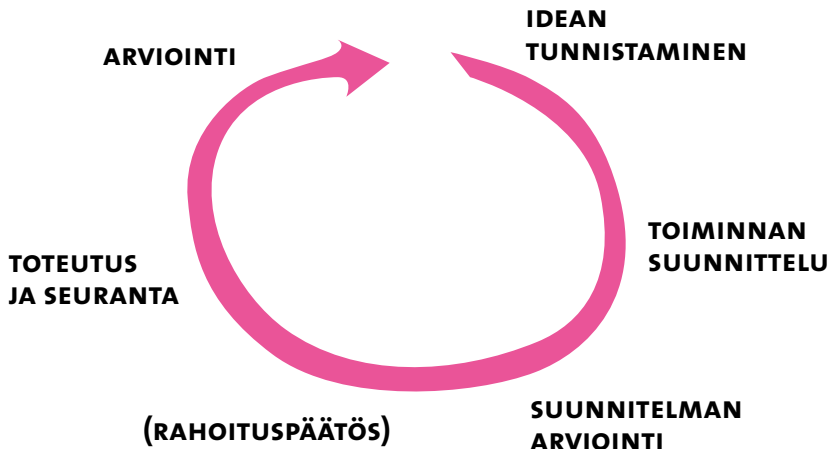

TEHTÄVÄ: HANKESYKLI

Visualisointi helpottaa hahmottamaan toiminnan ajallisen ulottuvuuden. Hankesyklisivion avulla toiminnan eri vaiheet tulevat esille. Kuviota voi täydentää kirjoittamalla syklin eri kohtiin kuhunkin vaiheeseen liittyvät konkreettiset toimenpiteet.

Kustannukset

Toiminnan luonne määrittelee pitkälti sitä, kuinka paljon kustannuksia siitä syntyy. Moni toiminta on rahassa mitattuna ilmaista, mutta kuluttaa esimerkiksi vapaaehtoistoimijoiden aikaa.

Toiminnan suunnittelussa on hyvä lähteä liikkeelle siitä, kuinka paljon rahaa toimintaan tarvitaan ja kuinka paljon sitä on käytettävissä. Mikäli tarpeen, toiminnalle voidaan tehdä budjetti, jonka avulla arvioidaan toiminnasta koituvat kokonaiskustannukset suhteessa käytettävissä oleviin varoihin.

Globaalikasvatustoimintaan voi myös hakea erillisrahoitusta. Tukea globaalikasvatukseen tarjoavat useat viranomaistahot. Ulkoasiainministeriöltä voi hakea tukea kehityskasvatukseen ja -viestintään, opetus- ja kulttuuriministeriöltä muun muassa rauhankasvatukseen ja rasminvastaiseen työhön.

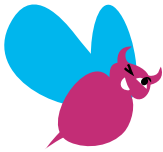
Rahoituskanavia on lukuisia ja niiden etsimisessä kannattaa myös käyttää mielikuvitusta. Toiminnan tukijoiksi / yhteistyökumppaneiksi saattavat lähteä esimerkiksi erilaiset säätiöt, kunnat, toimikunnat ja yritykset. Globaalikasvatuksen näkökulman voi liittää lähes mihin tahansa toimintaan. Esimerkiksi terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia edistävä päihdejärjestö voi huumausaineiden terveydellisten vaikutusten lisäksi kertoa niiden tuotantoon, kauppaan ja levitykseen liittyvistä ongelmista.

Kehitysyhteistyötä ulkoministeriön hanketuella toteuttavien järjestöjen näkökulmasta huomionarvoista on, että kehitysyhteistyöhankkeiden kokonaisbudjetista voi käyttää viisi prosenttia hankkeesta tiedottamiseen. Tiedottamisenkin voi tehdä monella tavalla ja sen voi suunnata tietyille kohderyhmälle.

Tarvittavien resurssien arvioinnissa kannattaa olla mahdollisimman realistinen. Mikäli rahalliset resurssit ovat niukat, on hyvä pohtia, mihin todella tarvitsette rahaa. Onko kaikki kuluja ai-

heuttava toiminta sen arvoista vai voitaisiinko asiat tehdä toisin? Kulujen yksityiskohtainen erittely paljastaa rahasyöpöt ja mahdollistaa vaihtoehtojen pohtimisen.

On hyvä muistaa, että yhteistyö voi olla rahanarvoista. Yhteistyö kunnan, nuorisotoimen tai koulun kanssa – riippuen toiminnan kohderyhmästä ja tarkoituksesta – voi mahdollistaa esimerkiksi tilojen hyödyntämisen ilmaiseksi.

Vinkejä erilaisista globaalikasvatukseen soveltuvista rahoituslähteistä löytyy Kepan verkkosivulta www.kepa.fi/toiminta/hankeneuvonta/rahoitus

---

TEHTÄVÄ: KULUJEN KARTOITUS

- ▶ Mitä resursseja toiminnan toteuttaminen vaatii ja kuinka paljon?
- ▶ Millaiset resurssit teillä on käytettävissänne?
- ▶ Onko kaikki toiminta huomioitu kuluja arvioitaessa? Millaisiin yllätyksiin on matkan varrella syytä varautua?
- ▶ Ovatko kaikki kulut välttämättömiä? Voiko jotakin tehdä toisin?

Viestintä

Viestintä on olennainen osa kaikkea järjestötoimintaa ja erityisesti globaalikasvatusta, jonka tarkoitus on lisätä ihmisten tietoisuutta globaaleista asioista. Viestinnällä on useita tavoitteita:

- ▶ Toiminnasta ja sen tavoitteista kertominen yhteistyötahoille ja tukijoille.
- ▶ Olennaisten osapuolien pitäminen ajan tasalla.
- ▶ Kohderyhmään vaikuttaminen ja / tai kutsuminen mukaan toimintaan.
- ▶ Toiminnan tuloksista tiedottaminen.

Viestintää voidaan tarkastella sekä ulkoisen että sisäisen viestinnän näkökulmasta. Ulkoisella viestinnällä kerrotaan toiminnasta kohderyhmälle, yhteistyökumppaneille ja muille toiminnan kannalta tärkeille tahoille. Viestinnän tehostamiseksi toiminnan pääviestit on syytä pohtia huolella.

Pääviesteillä pyritään saamaan kohderyhmä kiinnostuneeksi omasta asiasta. Viestien suunnittelussa on hyvä hyödyntää kohderyhmäanalyysia (ks. sivu 33), jolla varmistetaan että viesti puhuttelee valittua kohderyhmää. Vaikeita sivistyssanoja kannattaa välttää, sillä yksinkertaisempaan muotoon puettut viestit menevät paremmin läpi. Huomiota kannattaa kiinnittää myös viestien sävyyn, sillä pienetkin nyanssit vaikuttavat viestien asettelussa: syyllistäminen saa ihmiset puolustautumaan, kannustus ja kiitos aktivoitumaan toimintaan.

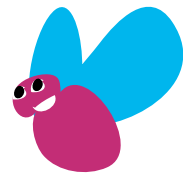
Media (lehdistö, radio, tv) ovat perinteisiä viestinnän kanavia. Mikäli toimintanne on paikallista, paikallismediat voivat hyvin lähteä mukaan yhteistyöhön, kunhan tiedotteet laaditaan huolella ja yhteyttä otetaan riittävän aikaisin. Oma innostus on helppo tartuttaa myös toimittajiin.

Sosiaalinen media tarjoaa lukemattomia ilmaisia viestintämahdollisuuksia kertoa toiminnasta. Viestit kannattaa muokata huolellisesti, jotta ne ylittävät tietotulvassa seikkailevan yleisön uutiskynnyksen. Facebook, Twitter ja IRC ovat esimerkkejä käytetyistä kanavista, mutta mahdollisuuksia on monia muitakin. Erilaisilla yhteisöillä on omia interaktiivisia verkkosivustojaan ja internet on täynnä vapaasti käytettävissä olevia tapahtumakalentereita ja ilmoitustauluja.

Ulkoisen viestinnän kanavia voivat olla myös ilmoitustaulut kirjastoissa, oppilaitoksissa, kahviloissa ja kaupoissa. Julisteet ja lentolehtiset ovat edelleen tehokkaita viestintämuotoja, kunhan ne sijoitetaan kohderyhmän kulkureiteille.

Sisäisellä viestinnällä varmistetaan tiedonkulku järjestön sisällä toiminnan eri vaiheissa. Ryhmän sisäiseen tiedonkulkuun voidaan käyttää apuvälineitä, kuten vapaita verkkopohjaisia asiakirja-alustoja tai sosiaalista mediaa, mutta yksinkertaisimmillaan asioista voidaan sopia perinteiseen malliin sähköpostitse tai koontumalla säännöllisesti. Tärkeää on sopia viestinnästä etukäteen, jotta kaikille on selvää miten muut tavoitetaan.

Muistakaa tiedottaa myös toimintanne tuloksista!

KUVIEN KÄYTTÖ GLOBAALIKASVATUKSESSA

Kuvilla on voimakas vaikutus siihen, mitä ja miten me tunnemme ja ajattelemme. Kuvat ovat merkittävä tiedon levittämisen muoto, ja niihin onkin syytä kiinnittää erityistä huomiota. Millaisia kuvia käytämme? Millaisia arvoja ja asenteita edistämme?

Irlannin kehitysyhteistyöjärjestöjen kattojärjestö Dóchas on laatinut kuvien ja viestien käytöstä erinomaisen oppaan (2008). Ohjeessa muistutetaan, että kuvaamisen kohde on aina esitettävä hänen oikeuksiaan kunnioittaen. Kuvien ja viestien tulee aina olla ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavaa ja niiden tulee edistää rehellisyyttä, yhteisvastuuta ja oikeudenmukaisuutta. Sensaatiohakuja ja stereotyyppisiä vahvistavia kuvia tulee välttää.

Oppaan on suomentanut Kehitysyhteistyöjärjestöjen EU-yhdistys Kehys ja se löytyy osoitteesta www.kehys.fi/julkaisut/kehuksen-julkaisut/kuvien-ja-viestien-kayttoopas (2009).

MITEN VÄLTTÄÄ SUDENKUOPAT?

Suunnitelmat muuttuvat suureellisiksi ja toiminta karkaa käsistä

- Luokaa tavoitteet realistisiksi suhteessa resursseihin.
- Tehkää toiminnan kustannuksista tarkka arvio jo suunnittelu- vaiheessa.
- Seuranta mahdollistaa korjausliikkeet matkan varrella.
- Virheistä oppii! Ensi kerralla sujuu paremmin.

Työnjako tökkii

- Laatikaa konkreettinen ja yksityiskohtainen toimintasuunnitelma.
- Jakakaa vastuut selkeästi suunnitteluvaiheessa.
- Varmistakaa, että tavoitteet ovat realistiset suhteessa henkilö- resursseihin.

Tieto ei kulje

- Sopikaa yhdessä sisäisen viestinnän käytännöt.
- Laatikaa selkeät viestit ulkoiseen viestintään.
- Varmistakaa, että käytössä ovat kohderyhmän kannalta oikeat viestintäkanavat.

Aikataulu pettää

- Laatikaa tarkka aikataulusuunnitelma.
- Huomioikaa toimintaan vaikuttavat ulkopuoliset tekijät.
- Pohtikaa avainasioiden ajoitus tarkasti ja pitäkää niistä kiinni.

Yhteishenki puuttuu

- Kaikkien ääni esille ja osaaminen kunniaan.
- Hyödyntäkää *Fasilitaattorin työkirjan* (2009) fasilitointimene- telmiä ideoinnissa, suunnittelussa ja arvioinnissa.
- Pitäkää me-henkeä yllä kiitoksin ja kehuin.

Seuranta ja arviointi

Mistä tietää, onko globaalikasvatustoiminnassa onnistuttu? Miten onnistumista voidaan arvioida? Miten osoittaa, mitä olette toiminnallanne saaneet aikaan? Erilaiset menetelmät ja kysymykset auttavat tekemään näkyväksi tehtyä työtä ja oppimaan siitä. Toteutumisen seuraaminen ja arviointi kannattaa, sillä siitä on paljon hyötyä. Arvioinnin avulla toiminnan tulokset ja mahdolliset heikkoudet tulevat näkyviksi ja toimintaa on mahdollista kehittää.

Toiminnan etenemistä on tärkeää seurata jatkuvasti. Seurannan avulla on mahdollista nähdä, mitä on saatu aikaan ja ollaanko menossa oikeaan suuntaan. Tarvittaessa voidaan tehdä korjausliikkeitä matkan varrella. Seurantatavat kannattaa miettiä tarkoin jo toiminnan suunnitteluvaiheessa, sillä muutoin arvokas tieto onnistumisen todentamiseksi voi jäädä keräämättä. Seuranta voi helpottaa myös loki- tai päiväkirjanpito suunnittelun ja toteutuksen aikana.

Jatkuvan seurannan lisäksi toiminta on suositeltavaa arvioida toiminnan tai jonkun sen vaiheen loppuksi perusteellisemmin. Arvioinnin tarkoituksena on osoittaa, miten hyvin toiminnalle asetetut tavoitteet on saavutettu. Erilaiset indikaattorit eli osoittimet auttavat todentamaan toiminnan edistymistä.

Määrälliset eli kvantitatiiviset indikaattorit kertovat numeroin siitä, mitä on tehty tai kuinka monta ihmistä on tavoitettu. Määrällisiä arviointimenetelmiä ovat erilaiset laskuharjoitukset: Kuinka monta ihmistä osallistui toimintaan, tilaisuuteen tai tempaukseen? Kuinka monta julkaisua tuotettiin? Kuinka monelle sitä jaettiin? Kuinka suuren joukon ihmisiä tiedotus tavoitti? Kuinka monella paikkakunnalla tempaus toteutettiin?

Määrällinen arviointi kaipaa kuitenkin rinnalleen myös laadullista, kvalitatiivista arviointia. Numerot eivät kerro, mitä mieltä ihmiset olivat, miten viesti meni perille, muuttuiko ihmisten ajattelu tai koettiin toiminta hyödylliseksi.

Laadulliset indikaattorit kertovat siitä, kuinka hyvin tavoitteen saavuttamisessa onnistuttiin. Laadullista onnistumista voi arvioida esimerkiksi palautekyselyillä, osallistujakyselyillä, esimerkiksi tapausten tarkastelulla, seurantavierailulla / -koulutuksella, mielipidemittauksilla, haastatteluilla, itsearvioinneilla, etu- ja jälkikäiteisanalyysillä tai vertailevilla tutkimuksilla, mikäli saatavilla on verrokkiryhmä.

Tuloksia, vaikutuksia ja vaikuttavaa toimintaa

Globaalikasvatuksen onnistumista voidaan arvioida tulosten tai vaikutusten näkökulmasta. Tuloksilla viitataan toiminnan välitömiin seurauksiin, jotka ovat olennaisia tavoitteiden saavuttamiseksi. Tuloksia voivat olla esimerkiksi toteutunut tapahtuma tai valmiiksi saatu verkkomateriaali.

Vaikutuksilla viitataan siihen, mitä toiminnasta on seurannut. Vaikutukset ovat parhaassa tapauksessa tavoiteltuja, hyödyllisiä ja odotettuja, mutta ne voivat olla myös ei-toivottuja, odottamattomia ja hyödyttömiä, jopa haitallisia. Toiminnalla voi olla vaikutuksia myös kohderyhmän ulkopuolella.

Vaikka vaikutuksia ei aina voida ennustaa, niitä kannattaa pohdita toimintaa suunniteltaessa. Millaisia ovat toiminnan toivotut vaikutukset? Millaisia vaikutuksia toimintaympäristön muilla tekijöillä voi olla kohderyhmään? Miten näihin tekijöihin on mahdollista varautua?

Arvioitaessa toiminnan vaikutuksia on hyvä muistaa, että oman toiminnan vaikutusmahdollisuudet ovat aina rajalliset. Globaalikasvatuksen aikaansaamat asenne- ja toimintamuutokset saattavat tulla esille myös niin pitkällä aikaviiveellä, ettei niiden ”alkuperää” voida jäljittää. Juuri teidän toimintanne saattaa kuitenkin olla ratkaiseva tekijä!

ARVIOINNIN SUUNNITTELIJAN MUISTILISTA:

- Suunnitelkaa toiminnan toteuttamisen seurantatavat jo suunnitteluvaiheessa ja luokaa toiminnan seuraamisen ja arvioinnin tueksi indikaattorit.
- Suunnitelkaa miten seuraatte toiminnan etenemistä ja mitä tietoa keräätte arviointia varten.
- Varmistakaa että seurannalle ja arvioinnille on varattu aikaa ja vastuuhenkilö/t.
- Varmistakaa, että arviointimateriaalia kertyy riittävästi ja monipuolisesti toiminnan aikana.
- Seuratkaa toiminnan etenemistä systemaattisesti ja tehkää tarvittaessa korjausliikkeitä kohti tavoitetta.
- Varmistakaa, että kaikki relevantit kohde- ja viiteryhvät osallistetaan arviointiin.
- Tehkää palautteen antaminen kohde- ja viiteryhmille helpoksi ja houkuttelevaksi.
- Suorittakaa myös itsearviointi! Ideoita arvioinnin toteuttamiseen löydät muun muassa *Fasilitaattorin työkirjasta* (2009).
- Välittäkää seurannan ja arvioinnin tuloksia myös yhteistyökumppaneille ja kohderyhmälle.
- Arvostakaa ja iloitkaa myös pienistä askelista!

TEHTÄVÄ: KOLME UNIVERSAALIA ARVIOINTIKYSYMYSTÄ

Max Peberdyn kehittämät arviointikysymykset sopivat toiminnan väli- tai jälkiarviointiin.

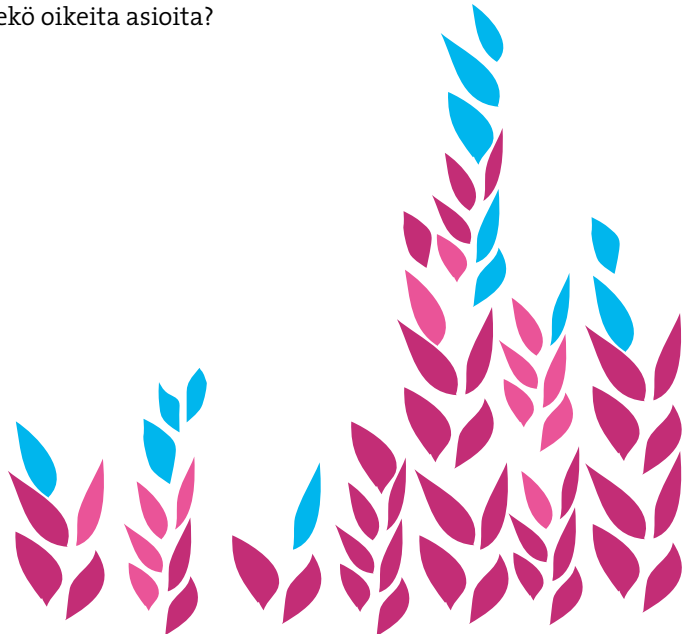
Ennen toiminnan aloittamista tavoitteita voi kirkastaa vastamalla kolmeen Peberdyn kysymyksistä johdettuun suunnittelukysymykseen, joita vasten arviointikysymysten vastauksia voi aikaan peilata.

Kysymykset ennen toiminnan aloittamista:

1. Mitä aiomme tehdä?
2. Minkä muutoksen haluamme saada aikaan?
3. Millaisin keinoin?

Max Peberdyn arviointikysymykset:

1. Teimmekö mitä lupasimme?
2. Saimmeko aikaan muutosta?
3. Teimmekö oikeita asioita?

LOPPUSANAT

Rosa Parks aloitti rotuerottelun purkamiseen johtaneen liikkeen Yhdysvalloissa kieltäytymällä antamasta paikkaansa bussissa valkoiselle miehelle vuonna 1955. Kojjärviliike toi ympäristönäkökulman pysyväksi osaksi Suomen politiikkaa. Sosiaalisessa mediassa organisoituva Porkkanamafia on saanut suuret kuluttajajoukot suosimaan eettisiä palveluntarjoajia eri puolilla maailmaa. Kansalaisjärjestöjen historia on täynnä merkittäviä tekoja ja tärkeitä saavutuksia.

Muutos lähtee usein liikkeelle pienistä teoista. Yksittäisen kansalaisryhmän kampanjalla tai kasvatusmateriaalilla voi olla merkittäviä seurauksia: se voi muuttaa jonkun ihmisen elämän ja herättää hänessä halun toimia epäkohdan korjaamiseksi. Yksi kansalaistoiminnan tärkeistä saavutuksista on ihmisten aktivoiminen vaikuttamiseen ja vastuunkantamiseen.

Globaalikasvatuksella lisätään ihmisten ymmärrystä maailmanlaajuisista kehityskysymyksistä ja innostetaan ihmisiä toimintaan oikeudenmukaisen maailman puolesta. Tämän työkirjan tavoitteena on herätellä järjestöjä ja muita toimijoita pohtimaan omaa rooliaan, tavoitteitaan ja toimintatapojaan globaalikasvatuksessa.

Globaalikasvatusta voi tehdä lukuisista eri näkökulmista ja teemoista. Toiminnan moninaisuus on rikkaus, jonka avulla puhutemme yhdessä yhä laajempia ihmisjoukkoja. Kaikessa kansalaistoiminnassa on mahdollista ottaa huomioon globaali näkökulma.

Kiitos, että olette tarttuneet työkirjaamme ja ottaneet haasteen vastaan!

”Ole se muutos, jonka haluat maailmassa nähdä.”

Mohandas Karamchand Gandhi

Kepan globaalikasvatuspalvelut toiminnan tukena

Kepa tarjoaa erilaisia palveluita järjestöjen globaalikasvatustoiminnan tueksi. Palveluitamme voi hyödyntää toiminnan eri vaiheissa ideoinnista arviointiin.

Koulutus- ja neuvontapalveluidemme tavoitteena on vahvistaa järjestöjen osaamista globaalikasvatuksessa. Vuosittain järjestettävillä globaalikasvatuksen avainkursseilla tutustutaan toiminnan vaiheisiin suunnittelusta raportointiin. Tarjolla on myös koulutusta erilaisiin toimintatapoihin kouluvierailuista kampanjointiin. Neuvontaa tarjoamme globaalikasvatuksen rahoitukseen ja hankesuunnitteluun liittyen. Edunvalvonnalla pidämme huolen järjestöjen toimintaedellytyksistä.

Järjestöjen välistä yhteistyötä ja verkostoitumista tuemme koordinoimalla erilaisia yhteistyöprosesseja sekä fasilitoimalla keskustelutilaisuuksia järjestöjen aloitteesta. Tarjoamme myös erilaisia paikkoja näkyä ja kuulua sähköisistä tiedotuskanavista yleisötapahtumiin.

Tutustu Kepan palvelutarjontaan osoitteessa **www.gloaalikasvatus.fi** ja ota yhteyttä **gloaalikasvatus@kepa.fi**

Linkkejä ja lisälukemista

- ▶ **Gloaalikasvatus.fi**
- ▶ **Kepa.fi**
- ▶ *Fasilitaattorin työkirja. Menetelmiä sujuvaan ryhmätyöskentelyyn.* Kepa 2009.
www.gloaalikasvatus.fi/palvelut/tausta-aineisto
- ▶ *Elämysrata, arvojana, murrelogan – 100+1 kikkaa ja niksiä järjestöjen viestin esille tuomiseksi yleisötapahtumissa.* Kepa 2009.
www.gloaalikasvatus.fi/palvelut/tausta-aineisto
- ▶ *Kylässä koulussa – järjestöjen kouluvierailuopas kansainvälisyyskasvatukseen.* Kepa, Plan Suomi Säätiö, Suomen YK-liitto 2008.
www.gloaalikasvatus.fi/palvelut/tausta-aineisto
- ▶ *Kuvien ja viestien käyttöopas.* Kehys 2009.
www.kehys.fi/julkaisut/kehuksen-julkaisut/kuvien-ja-viestien-kayttoopas/
- ▶ *Global Education Guidelines – A Handbook for Educators to Understand and Implement Global Education.* North-South Centre of the Council of Europe (2008) 2010.
www.coe.int/t/dg4/nscentre/GE/GE-Guidelines/GEguidelines-web.pdf
- ▶ **Paulo Freire: Sorrettujen pedagogiikka.** Vastapaino 2005.

Maaailmaa muuttamaan – Globaalikasvatuksen työkirja järjestöille tarjoaa virikkeitä globaalikasvatustoiminnan suunnitteluun. Työkirja on suunnattu erityisesti aloitteleville toimijoille, mutta myös kokeneemmat voivat löytää kirjasta uusia ideoita toimintaansa.

Työkirja herättelee pohtimaan oman järjestön roolia, tavoitteita ja toimintatapoja globaalikasvatuksessa erilaisin tehtävin ja kysymyksin. Globaalia oikeudenmukaisuutta voi edistää monilla eri tavoilla lukuisista teemoista. Tervetuloa osallistumaan maailmanparannustalkoisiin!

Työkirja löytyy sähköisenä versiona osoitteesta **www.gloaalikasvatus.fi**. Sivustolta löydät paljon muutakin globaalikasvatukseen liittyvää hyödyllistä tietoa.

Tutustu myös aikaisempiin julkaisuihimme: *Fasilitaattorin työkirja – Menetelmiä sujuvaan ryhmätyöskentelyyn* (2009) ja *Elämysrata, arvojana, murrelogan – 100 + 1 kikkaa ja niksä järjestöjen viestien esilletuomiseksi yleisötapahtumissa* (2009). Molempia julkaisuja voi tilata ilmaiseksi osoitteesta **gloaalikasvatus@kepa.fi**.

